

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

16 mai 2022

mun. Chișinău

Colegiul Penal lărgit al Curții Supreme de Justiție
în componență:

Președinte Nadejda Toma,
Judecători Iurie Diaconu, Liliana Catan, Ion Guzun,
Victor Boico,

a judecat în ședința de judecată, fără citarea părților la proces, recursul ordinar împotriva deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 17 noiembrie 2021, declarat de avocata Șpac Rodica, în numele inculpatului

Frolov Evghenii XXXXXX.

<i>instanța de fond:</i>	<i>Termenul de examinare,</i> <i>02.07.2018 - 30.12.2019,</i>
<i>instanța de apel:</i>	<i>26.04.2021 - 17.11.2021,</i>
<i>instanța de recurs:</i>	<i>23.03.2022 - 16.05.2022.</i>

Asupra recursului menționat, Colegiul Penal lărgit,

c o n s t a t ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău din 30 decembrie 2019, Frolov Evghenii a fost condamnat în baza art. 190 alin. (1) Cod penal la 1 an închisoare și art. 190 alin. (1) Cod penal la 1 an închisoare.

În baza art. 84 alin. (1) Cod penal, prin cumul parțial al pedepselor aplicate, i-a fost stabilită pedeapsă de 1 an și 3 luni închisoare.

Potrivit art. 84 alin. (4) Cod penal, prin cumul parțial al pedepsei aplicate conform deciziei Curții de Apel Chișinău din 08.12.2018, i-a fost stabilită pedeapsa

definitivă de 2 ani și 3 luni închisoare, cu executare în penitenciar de tip semiînchis, de la reținere.

De la inculpat s-a încasat prejudiciul material în beneficiul lui Gheorghîța Radu în sumă de 8188,56 lei și în folosul lui Chianu Mihail în mărime de 5000 lei.

2. Instanța de fond a constatat că la 28 octombrie 2016, inculpatul Frolov Evghenii, aflându-se în curtea casei, amplasată pe XXXXXX, XXXXX, având scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, prin inducerea în eroare a lui Gheorghîța Radu, prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase, precum că are posibilitatea montării unei porți, destinată pentru intrarea în curtea casei nr. 3 din adresa menționată, a dobândit de la ultimul mijloace financiare în mărime de 100 euro (care conform cursului oficial de schimb valutar al BNM constituie suma de 2188,56 lei) și materiale pentru confecționarea porții - țevi din inox la prețul de 6000 lei, fără a avea intenția de a executa angajamentul asumat față de Gheorghîța Radu, după care a însușit aceste bunuri și mijloace bănești, astfel, cauzând părții vătămate un prejudiciu material considerabil, în sumă de 8188,56 lei.

Tot el, la 28 martie 2018, aflându-se în preajma Centrului Comercial „Unic”, amplasat pe bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 8, mun. Chișinău, având scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a lui Chianu Mihail, prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase, precum că are posibilitatea confecționării unei scări din inox, a dobândit de la ultimul mijloace financiare în mărime de 5000 lei, după care a însușit aceste mijloace bănești, neonorându-și obligațiile asumate, astfel, cauzând părții vătămate un prejudiciu material considerabil, în sumă de 5000 lei.

Instanța a statuat că este imposibil de stabilit locul aflării inculpatului, acesta eschivându-se de la prezentarea la judecată, urmând a fi judecată cauza în lipsa lui.

În baza probelor administrate, vina inculpatului este dovedită pe deplin, urmând a-i încadra acțiunile pe art. 190 alin. (1) Cod penal, ca escrocherie, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, care a produs daune considerabile.

3. Avocata Șpac Rodica a declarat apel, solicitând repunerea în termen a apelului, casarea parțială a sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatului să-i fie aplicată o pedeapsă sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității, cu admiterea în principiu a acțiunilor civile înaintate de părțile vătămate.

Apelanta a invocat că instanța de fond a dispus examinarea cauzei în lipsa inculpatului, neprezentarea acestuia în ședință fiind interpretată de către instanță drept eschivare. Însă, inculpatul nu a avut intenția de a se eschiva de la instanța de judecată, or, nu a cunoscut despre ședințele de judecată.

Dimpotrivă, inculpatul avea intenția de a se prezenta în ședința de judecată și de a solicita examinarea cauzei în procedură simplificată, pentru a beneficia de reducerea pedepsei.

Mai mult, în cadrul urmăririi penale acesta a recunoscut pe deplin vina, s-a căit sincer de cele comise, deci, a conștientizat fapta comisă.

Totodată, la stabilirea pedepsei, instanța nu a ținut cont de faptul că inculpatul întreține doi copii minori, se bucură de o reputație ireproșabilă, iar fiind reținut și deținut în penitenciar și-a făcut concluziile necesare.

La fel, instanța de fond incorect a dispus încasarea de la inculpat în beneficiul părților vătămate a prejudiciului material și a cheltuielilor de asistență juridică, deoarece aceștia nu au prezentat probe care ar justifica mărimea prejudiciului cauzat, urmând să fie admise acțiunile civile doar în principiu.

4. Potrivit deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 17 noiembrie 2021, apelul a fost respins ca fiind depus peste termen.

Instanța de apel a constatat că potrivit art. 402 alin. (1) Cod de procedură penală, termenul de apel este de 15 zile de la data pronunțării sentinței integrale, dacă legea nu dispune altfel.

Conform art. 403 alin. (1), (2) Cod de procedură penală, apelul declarat după expirarea termenului prevăzut de lege este considerat ca fiind făcut în termen dacă instanța de apel constată că întârzierea a fost determinată de motive întemeiate, iar apelul a fost declarat în cel mult 15 zile de la începerea executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale. Până la soluționarea repunerii în termen, instanța de apel poate suspenda executarea hotărârii.

Potrivit art. 404 alin. (1), (2), (3) Cod de procedură penală, participantul la proces care a lipsit atât la judecarea, cât și la pronunțarea sentinței și nu a fost informat despre adoptarea sentinței poate declara apel și peste termen, dar nu mai târziu de 15 zile de la data începerii executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale. Apelul declarat peste termen nu suspendă executarea sentinței. Instanța de apel poate suspenda executarea sentinței atacate.

Conform procesului-verbal al ședinței de judecată din 30.12.2019, inculpatul care era dat în căutare și avocata Șpac Rodica nu s-au prezentat la pronunțarea sentinței. În ședințele anterioare pronunțării, avocata Șpac Rodica, după replici, a solicitat examinarea cauzei în lipsa sa. Astfel, aceasta urma să se informeze despre următoarea ședință de judecată.

Mai mult, pe 20.03.2020, în adresa Inspectoratului de Poliție Leova a fost expediată copia sentinței în privința inculpatului, în scrisoare fiind menționat că sentința urmează a fi comunicată inculpatului la momentul găsirii.

Potrivit informației anexate la dosar, inculpatul a fost reținut pe **26.02.2021**, dar nu a declarat apel, iar apărătorul acestuia a declarat apel tardiv, abia la **16.03.2021**.

Apelul a fost depus cu depășirea termenului prevăzut de art. 402 Cod de procedură penală, iar apărarea, deși a solicitat repunerea în termen, nu a prezentat probe certe, veridice, admisibile și pertinente care să dovedească temeinicia omiterii termenului de contestare a sentinței și dreptul de a fi repus în termen.

Or, sentința a fost pronunțată la 30.12.2019, fiind publicată în aceeași zi, expediată participanților la proces și pusă în executare, avocatul urmând să conteste sentința cu apel cel târziu la data de **13.03.2021**, **din momentul reținerii inculpatului**, iar apărarea a depus apelul cu întârziere, motivele de repunere în termen nefiind dovedite prin probe.

5. Avocata Șpac Rodica declară recurs ordinar, în care solicită casarea deciziei menționate și dispunerea rejudecării cauzei de către instanța de apel.

Recurenta invocă că cauza a fost examinată în lipsa inculpatului, în privința căruia a fost pornit dosar de căutare în baza încheierii din 06.06.2019. Deoarece nu cunoștea motivele reale ale neprezentării inculpatului în ședințele de judecată, fiind desemnată în calitate de apărător din oficiu, nu a contestat în termen de 15 zile sentința pentru a nu-i epuiza acestuia calea de atac apelul din momentul reținerii și aducerii la cunoștință.

Astfel, la 26.02.2021, inculpatul a fost reținut, fiindu-i adusă la cunoștință sentința din 30.12.2019. Fiind informată de un cunoscut al inculpatului că acesta vrea să conteste sentința, la 05.03.2021 a mers la penitenciarul în care se deținea inculpatul, unde ultimul și-a confirmat în scris intenția de depune apel.

Conform art. 403 alin. (1) Cod de procedură penală, apelul declarat după expirarea termenului prevăzut de lege este considerat ca fiind făcut în termen dacă instanța de apel constată că întârzierea a fost determinată de motive întemeiate, iar apelul a fost declarat în cel mult 15 zile de la începerea executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale.

Potrivit art. 404 alin. (1) Cod de procedură penală, participantul la proces care a lipsit atât de la judecarea cauzei, cât și la pronunțarea sentinței și nu a fost informat despre adoptarea sentinței poate declara apel și peste termen, dar nu mai târziu de 15 zile de la data începerii executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale.

Prin urmare, termenul de atac al sentinței a început a curge din ziua imediat următoare aducerii la cunoștință inculpatului, în perioada 27.02.2021 - 13.03.2021. Deoarece ultima zi de declarare a apelului a căzut într-o zi de odihnă, apelul a fost depus la oficiul poștal la 15.03.2021 și nu la 16.03.2021 - după cum a constatat eronat instanța de apel.

Or, cererea de apel neîntemeiat a fost respinsă de instanța de apel ca fiind depusă tardiv, deoarece a fost declarată în termenul legal prevăzut de 15 zile.

În drept, recursul este întemeiat pe art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală.

6. Judecând recursul ordinar pe baza materialului din dosarul cauzei și argumentelor invocate, Colegiul Penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de această instanță, inclusiv în temeiul când hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, când motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii.

Instanța de recurs doar verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Sub acest aspect, Colegiul Penal lărgit atestă că instanța de apel a comis următoarele erori de drept.

În corespundere cu art. 414 alin. (1), 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel. Decizia instanței de

apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus la respingerea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Potrivit art. 402 alin. (1) Cod de procedură penală, termenul de apel este de 15 zile de la data pronunțării sentinței integrale, dacă legea nu dispune altfel. Conform art. 231 alin. (3) și (5) Cod de procedură penală, la calcularea termenelor pe zile nu se ia în calcul ziua de la care începe să curgă termenul, nici ziua în care acesta se împlinește. Dacă ultima zi a unui termen cade într-o zi nelucrătoare, termenul expiră la sfârșitul primei zile lucrătoare care urmează. Potrivit art. 403 alin. (1) Cod de procedură penală, apelul declarat după expirarea termenului prevăzut de lege este considerat ca fiind făcut în termen dacă instanța de apel constată că întârzierea a fost determinată de motive întemeiate, iar apelul a fost declarat în cel mult 15 zile de la începerea executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale. În corespundere cu art. 404 alin. (1) Cod de procedură penală, participantul la proces care a lipsit atât la judecarea, cât și la pronunțarea sentinței și nu a fost informat despre adoptarea sentinței poate declara apel și peste termen, dar nu mai târziu de 15 zile de la data începerii executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale.

Conform jurisprudenței naționale, repunerea în termen (*art. 403 al. (1) CPP*) se operează doar având prezente două condiții cumulative: întârzierea a fost determinată de motive întemeiate: calamitate naturală, accident, boală ș.a., pe care apreciindu-le, instanța de apel va constata dacă situația invocată de apelant constituie în mod efectiv o cauză de împiedicare a declarării apelului; apelul a fost declarat în cel mult 15 zile de la începerea executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale. Pentru exercitarea apelului peste termen (*art. 404 al. (1) CPP*), la fel, este necesară prezența cumulativă a două condiții: a) partea care dorește să atace hotărârea cu apel să fie absentă atât la judecată, cât și la pronunțarea sentinței; b) cererea de apel să fie înaintată nu mai târziu de 15 zile de la începerea executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale. Repunerea în termen este o prerogativă a instanței de apel, care urmează să se pronunțe cu motivația respectivă în textul deciziei (*Hotărârea Plenului CSJ a RM din 12.12.2005, nr.22 Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel, pct. 7. - 8.*).

Însă, instanța de apel, nu a respectat prescripțiile de drept nominalizate, deoarece, conform descriptivului și dispozitivului deciziei (*pct. 4. din decizie*):

a) nu a indicat clar în raport cu care prescripții legale a judecat cauza și a dispus respingerea apelului ca fiind depus peste termen, în descriptivul deciziei fiind reproduse atât prevederile art. 403 Cod de procedură penală - *întârzierea a fost determinată de motive întemeiate, iar apelul a fost declarat în cel mult 15 zile de la începerea executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale*, cât și cele ale art. 404 Cod de procedură penală - *participantul la proces care a lipsit atât la judecarea, cât și la pronunțarea sentinței și nu a fost informat despre adoptarea sentinței poate declara apel și peste termen, dar nu mai târziu de 15 zile de la data începerii executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale*, care stabilesc condiții diferite de repunere în termen și declararea peste termen a apelului.

În aspectul vizat, instanța de apel nu și-a coroborat concluziile, sub nicio formă, cu împrejurările rezumate din materialele cauzei că inculpatul a lipsit atât la judecarea, cât și la pronunțarea sentinței și a fost informat despre adoptarea ei la data reținerii, adică 26.02.2021 (*f.d. 62*), cât și cu indicațiile instanței de fond conținute în

nota din 20.03.2020, că *inculpatul este anunțat în căutare cu dreptul de a ataca prezenta sentință din momentul găsirii lui și aducerii la cunoștință a acesteia (f.d. 58)*;

b) concluzia că „...inculpatul a fost reținut pe 26.02.2021, dar nu a declarat apel, iar apărătorul acestuia a declarat apel tardiv abia la 16.03.2021..., avocatul urmând să conteste sentința cu apel cel târziu la data de 13.03.2021, din momentul reținerii inculpatului, iar apărarea a depus apelul cu întârziere, motivelor de repunere în termen nefiind dovedite prin probe...” contravine prescripțiilor din art. 231 alin. (3), (5) Cod de procedură penală, potrivit cărora - *la calcularea termenelor pe zile nu se ia în calcul ziua de la care începe să curgă termenul, nici ziua în care acesta se împlinește. Dacă ultima zi a unui termen cade într-o zi nelucrătoare, termenul expiră la sfârșitul primei zile lucrătoare care urmează. Ori, ziua de 13.03.2021, indicată de instanța de apel ca dată la care cel târziu urma să fie depus apelul, este o zi nelucrătoare, fiind sâmbătă, deci termenul expiră la sfârșitul primei zile lucrătoare care urmează;*

c) în situația în care, la materialele cauzei lipsește cu desăvârșire apelul declarat de avocata Șpac Rodica, cât și informația privind modul de declarare a apelului (*prin depunere la oficiul poștal sau în cancelaria instanței, etc.*), instanța de recurs este în imposibilitatea controlului circumstanțelor invocate de recurentă că: „...termenul de atac al sentinței a început a curge din ziua imediat următoare aducerii la cunoștință inculpatului, în perioada 27.02.2021 - 13.03.2021. Deoarece ultima zi de declarare a apelului a căzut într-o zi de odihnă, **apelul a fost depus la oficiul poștal la 15.03.2021 și nu la 16.03.2021 - după cum a constatat eronat instanța de apel...**”, dar și a concluziilor divergente ale instanței de apel că: „...inculpatul a fost reținut pe 26.02.2021, dar nu a declarat apel, iar apărătorul acestuia a declarat apel tardiv abia la 16.03.2021...” (pct. 4., 5. din decizie).

Astfel, împrejurările enunțate relevă, în mod clar și evident, că instanța de apel nu a judecat apelul în conformitate cu rigorile prevăzute de lege, deoarece a adoptat o hotărâre care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția, motivarea soluției contrazicând dispozitivul hotărârii, și că recursul ordinar este întemeiat.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs casează total hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Dat fiind că încălcările normelor procedurale specificate, comise de către instanța de apel, constituie erori de drept prescrise în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, se impune soluția admiterii recursului ordinar, casării totale a deciziei și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de împrejurările expuse, să înlăture erorile menționate, să judece cauza în strictă conformitate cu legea, să adopte o hotărâre legală și întemeiată.

7. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul Penal lărgit,

d e c i d e:

Admite recursul ordinar declarat de avocata Șpac Rodica, casează total decizia Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 17 noiembrie 2021, în privința inculpatului Frolov Evghenii XXXX, și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată, fiind pronunțată integral la 17 iunie 2022.

Președinte

Nadejda Toma

Judecători

Iurie Diaconu

Liliana Catan

Ion Guzun

Victor Boico